

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Юсуф Салих Юсуф

“Духовни ценности в творчеството на д-р Иван Селимински”

за присъждане на научната и образователна степен “доктор по философия”

от доц. Татяна Батулева, д-р по философия (секция “История на философските и научните идеи” на ИИОЗ)

Представеният от Юсуф Салих Юсуф дисертационен труд е в обем от 163 страници и е структуриран в две глави, увод и заключение. Веднага искам да отбележа амбициозната цел, която си е поставил дисертантът: да представи възгледите на българския възрожденски мислител Иван Селимински в автентичен вид, преодолявайки типичните за втората половина на ХХ век идеологически наслоения и ракурси; да обходи съдържателно техните философски, социологически, етически и антропологически измерения; да потърси онези външни, свързани с историческия контекст условия, които в съчетание с “емоционалните хоризонти” на учения обуславят драматичната съдба на този, който, дори когато пише на гръцки, отстоява българската народностна идея.

Дисертацията е оригинална, аргументирана и с определено приносен характер. Първа глава е центрирана около анализа на просветителската и патриотична дейност на д-р Иван Селимински. Във втора глава се обуславя тезата за възрожденския протестантизъм на мислителя, търсят се специфичните проекции на евдемонизма и етиката на дълга.

Юсуф прави успешен опит за реконструкция на автентичните възгледи на българския възрожденец, като се оттласква от широко разпространения догмат за неговия стихийен диалектически материализъм и атеизъм. Той продължава тезата на досегашните изследователи на Селимински за създаване на собствена етическа концепция на основата на рецепция на идеите на европейското Просвещение, но я обогатява със свои наблюдения. Юсуф набелязва основните

координати на тази колкото вътрешно кохерентна, толкова и еkleктична теория, в която въпросът за човека, за неговото естествено предназначение и пътища към нравствено усъвършенстване и щастие се допълват от една последователна идеология на борбата срещу духовно господство; фино диференцира приемането на вярата и отрицанието на външните атрибути на религиозността от позициите на протестантизма; фокусира вниманието си към опорните точки в концепцията на мислителя като: дефинирането на философията като етика, значението на нравственото възпитание и просветата, тезата за единната човешка природа и липсата на висши и низши народи.

Препоръките ми засягат най-вече бъдещите разработки на дисертанта, както и евентуалното публикуване на дисертационния труд като монография. Би било добре да се избегнат някои стилистични неточности, както и прекалено дългите цитати, някои от които достигат до цяла страница.

При анализа си на творчеството на видния български възрожденец дисертантът неминуемо се докосва и до значими в теоретично отношение проблеми като баланс между свое и чуждо; отстояване на самобитното и раболепно усвояване на чужди образци; рецепцията на чужди културни ценности като път към съхраняване и обогатяване на собствената идентичност, които са благодатна основа за задълбочаване на анализа и по-нататъшно успешно вписване в изследователското поле на българската философска култура.

На места Юсуф прави опит да потърси актуалните проекции на възгледите на Селимински в контекста на нашата съвременност, засягайки мащабната тема за идентичността и нейните граници, като изводите му са много уместни, но се губят в общия историко-философски контекст. Препоръчвам те да бъдат изнесени в отделен параграф и по-сериозно аргументирани, което ще придаде допълнителна тежест на изследването и ще подчертае неговата актуалност.

Дисертантът Юсуф е представил десет публикации – студии, статии и преводи, като всички те са посветени на темата на дисертационния труд или са

свързани с българското Възраждане. Техният по-внимателен прочит показва и еволюцията в собствените му тези. Тя върви в посока на все по-голямо освобождаване от стереотипите и изграждане на собствена концепция за този оригинален български мислител.

Характерно за автора е и пълноценното и добросъвестно използване на цитираната литература – както на първичните източници, така и на многобройните, свързани с тях интерпретации.

Като имам пред вид качествата на дисертационния труд, категорично подкрепям присъждането на образователната и научна степен доктор по философия на Юсуф Салих Юсуф. Нещо повече, считам, че трудът е ценен принос в изследването на българската философска мисъл и прави чест на колектива на катедра “Философия” на ЮЗУ “Неофит Рилски”.

Доц. Татяна Батулева, д-р по философия

ИИОЗ, БАН